

EILĖRAŠČIAI

Lyrinis pokalbis su tabelininke

Klausyk, mergyt,
Vidunakty linksmi nulijo,
Nubūgnijo griaustinis trankų maršą.
Ir šermukšnėlė telefono stulpą apsvijo,
Ir beržo švelniūrą kažin kas ištaršė.

O man, pravėrusiam duris į rytą,
Užlipdė linksmas oras lūpas ir ausis,
Į plaukus nuo stogų skambėdami nukrito
Šalti lašai ir žvirblių čirškesys.

Ir kažin kur šią naktį nusitraukę,
Kanopom skambino po priemiestį arkliai,
Vaikėzai švilpdami į darbą traukė,
Ir švietė rožės prie verandų lyg deglai.

O aš taškiausi baloje po liepa,
Klausiaus kanopų skambesio guvaus,
Ir, tūkstančiams balandžių kylant iš palėpių,
Aš saulės skruostus bučiavau.

Klausyk, mergyt,
Aš tik todėl... pavėlavau.

1961

Šoferiai pradeda dieną

Stoties aikštėj susibūriavo šoferiai
Pažvilgčioti į dangų, parūkyt,
Pakeikt tvarkaraščius ir moteris
Ir odines striukes užsisagstyt.

O laikrodis, didžiulis ir uždusęs,
Rasotą rytą iš kažkur atves.
Ir prirūkys pirmieji autobusai
Kvapias ir skardinčias gatves.

Ir saulė lips į aukštą baltą bonią,
Ir tik balandžiai jos žingsnius girdės.

O iš kepyklų mėlyni furgonai
Pavalgydinti priemiesčių riedės.

Ir išvežios mergaitės šviežią pieną,
Ir tekintojai į cechus žingsniuos.

Pasakė šoferiai:
– Pradėsime dieną!
Ir atsimerkė žmonės, trokštantys dienos.

1961

Kelyje

Tik pastovi kelionė mus tegali
išgelbėti nuo baimės būti išmestiems
iš šilto lizdo, marmurinės salės,
tik panieka, tik pašaipumas tiems,
kas kerpėja, pelija ir apsnūsta,
ko nebegundo upės ir keliai.
Kaip gaila tų, kurie anksti panūsta
stovėti ar sėdėti monumentaliai.

Tiktai drąsa, tik įprotis išeiti
vidurnakty, viduržiemy, iškart,
užvirus kraujui, susapnavus greitį,
panorus jūros ūko atsigert,
tegali mus išgelbėti nuo stresų,
nuo išglebimo, sotulio ligų,
nuo nerimo išgirsti kitą tiesą,
kuriai atremti nebėra jėgų.

O einantiems keliu nėra nelaukto –
kas atsitiktų, viskas normalu,
ir tenka plaukti, jeigu reikia plaukti,
ir tenka skęsti, kristi nuo uolų,
iškęsti audrą ir iškęsti sausrą,
nakvoti tunely ir apleistoj pily,
ir įprastai kas rytą sveikint saulę
kaip gerą draugę, sutiktą kely.

1973

Alsuoti

Alsuoti kas rytą žolynų garais,
dangaus gabalais, numestais ant paklodžių,
alsuoti vaikų sujauktais kambariais,
alsuoti be žodžių.

Alsuoti kas dieną ugnim ir ledais
pro dūmus, pro dulkes, pro didmiesčio gausmą,
dujokaukių oru, kava ties veidais,
alsuoti be skausmo.

Alsuoti kas vakarą saulės gaisais,
svaigiais debesim, avietynais rasotais,
fontanais, balsais – pailsai, pailsai –
alsuoti alsuoti.

Alsuoti kas naktį tyliau ar smagiau
šalčiu ir tyla, apkabinusia kaimus,
alsuoti alsavimu kito žmogaus,
alsuoti be baimės.

1968

Gelmių žuvys

Spartakui, mažam berniukui, kuris
skrido lėktuvu virš jūros ir klausinėjo
mamos: „Kodėl aš nematau
žuvų? Juk jų ten pilna.“

Išsakiusios save,
Mes mirštam.
Numirusios –
Iškylam.
Ir iš bevardžių
Virstam
Nežinomom.

PASAULIS

Pasaulis tragiškas kaip dar nesprogusi mina,
Kuri klajoja po maištingus vandenynus.
Pasaulis tragiškas,
ir bet kuri diena
Dar gali atsimušt į šitą miną.

Pasaulis tragiškas. Ir tragiškas viskuo,
Kiekviena ląstele ir slanksteliu,
Naiviu tikėjimu ir pomėgiu ieškot
Naujų neiššifruotų šviesulių.

Pasaulis tragiškas kiekvienu savo judesiu.
Negyvo daikto blizgesiu. Balsu.
Reikėtų šaukti, šaukti, kažką tamsaus pajutus.
Pasaulis užsimiršta. Ir jam nebe baisu.

Dalis jo kantriai mylisi. Dalis jo kantriai dirba.
Dalis jo kantriai geria kaimo užkandinėj.
Dalis jo tyliai miega, dalis jo tyliai virpa,
Pavargus nuo darbų, aistrų ir vyno.

Pasaulis tragiškas. Bet baisia nesunku
Jame gyvent ir nieko negirdėti,
Paviršium plaukioti dažytu laivuku
Ir vėjui giesmes virvančias čiulbėti.

Juk apačioj tiktai juoda gelmė,
Tiktai žuvų bebalsė padermė.

TRYS ŽUVŲ MONOLOGAI

Mačiau 1925 metų kino kroniką.
Marširavo kareiviai. Stumdėsi darbininkai.
Burnos – stambiu planu.
Jos žiopčiojo. Filmą buvo begarsis.
Bet jie juk šaukė. Šaukė!

1. Monologas su galvosūkiu

Kaip mums tave išbudint, žmogau?
Kaip mums tave išjudint, žmogau?

Mes esam
bebalsės
bebalsės
bebalsės Giminaitės iš antidangaus.

Mes esam raudonos
Kaip tavo aorta.
Mes esam geltonos

Kaip tavo tulžis.
Mes esame žydros
Kaip tavo akis.

Mes esam spalvotos
spalvotos
spalvotos Giminaitės iš antidangaus.
Kaip mums tave prisišaukti, žmogau,
Ir įtampą visą iškrauti, žmogau,
Aistrą ir gėlą,
Šėlstančią sielą,
Nuoskaudų spiečių
Lyg dešimtis iečių –
Tau į krūtinę,
Laikraštini
Žmogau!

Supažindino baimė tave su kardžuvėm,
O liežuvis su lašišom.
Kaip mums bevertėm, kaip mums bevardėm
Ieškoti ryšių!

Nes tave į mūsų tankmę
Reikalai retai teatveja.
Ir viršuj tau užtenka
Nebylumo atvejų.

Kuo mums tave supurtyt, žmogau,
Tiek kartų apkurtusį
ir sužvėrėjusį,
Tiek kartų sunykusį
ir sustabėjusį,
Tiek kartų apkvaitusį
ir sukvailėjusį,
Kuo?

2. Užkeikimo monologas

Planeta po karų apkurtus.
Sau burbu burtus.

Raudonas korale!
Jūrų karaliau!

Nors medžiai plaukus rausis
Ir žybčios ugnimi,
Verpetuos išsiprausus,
Tikėsiu savimi.

Raudonas korale!
Jūrų karaliau!

Nors garsas žus ir gausmas
Užtrokš po anglimi,
Aš, būdama beausė,
Tikėsiu savimi.

Raudonas korale!
Jūrų karaliau!

Nors mums atsiųs po amen
Marsiečiai šoviny,
Aš, įsirausus žemėn,
Tikėsiu savimi.

Raudonas korale!
Jūrų karaliau!

Nors žemės gelmės pūsis
Ir sprogs kaip sviedinys,
Aš, perplyšus per pusę,
Tikėsiu savimi.

Raudonas korale!
Jūrų karaliau!

Nors teks per amžius likti
Bebalse žuvimi, –
Svajodama surikti,
Tikėsiu savimi.

3. Pavydo monologas

Bepigu tau gyventi ir pūstus,
Ir vaidinti banginį vonioj,
Kai nei kumštis anei kopūstas
Neįstringa tavo burnoj.

Gyveni ramus, prasižiojęs,
Apsidraudęs lig panagių,
Ir tiki – per didžiausią pavojų
Tau gerklė suieškos draugų.

Ji padės tau maldauti ir verkti,
Įsakyti taip pat padės.
Tavo gerklę išmokstam gerbti
Iš pat prigimties.

Negalvok, – tavo balsas siuva
Ir po mūsų gelmes.
Tik jis žūva. Be atgarsio žūva.
Mes juk žuvys. Bebalsės mes.

Veltui plakasi mūsų liežuviai,
Mes – margieji gelmių nebyliai.
Mūs planetoje visos žuvys
Tau pavydi akiai ir kvailai.

Tau pavydi iš miuzikholų
Išsiveržiančių dainų
Ir, sustiprintų megafonais,
Įsakymo sakinių.

Tau pavydi to paprasto būdo –
Žongliruoti žodžiu.
Pavadinti oranžiniu rudą,
O nutrukusį pūgžlį – lydžiu.

Ir jūs patys save vadinat
Dažnai netikrais vardais.
Sako pliuškės: „Mes – balerinos“,
Saldofonai: „Mes – karvedžiai“.

Na, o mums kur bėgti, kur lįsti,
Vargšė plekšnė juk neišsauks:
„Aš ryklys. Aš tave surysiu“.
Vargšė plekšnė greičiau nusišaus.

GELMĖ

Gelmėj visai kitaip, negu viršūnėj.
Viršūnėj mažas dideliu pavirsta.
Gelmėj iš viso didelių nebūna.
Gelmėj kaip košėj nuo mažiukų tiršta.

Gelmėj šalta naktis per amžius
Diktuoja savo taisykles.
Jūs netikėkit tuo, kas amsi:
„Aš noriu į gelmes“.

Nenori jis. Nenori niekas
Žemiausiai nardyt ir užtrokšt dumble.
Nenori, pliuksdamas nuo slėgio,
Bliaut pagiringai: „Ech, dalia!“

Jis tik apsimeta arba nežino.
Arba yra asketas ir kvailys.
Tarškėdamas kaip jomarko vežimas,
Paviršiuoj taip ir lieka begulys.

Gelmėj gyvena lėtos rūsčios žuvys,
Kurios viršuj nebuvo niekada,
Kurios į tamsą žiūri nežiūri, –
Bene nušvis įkaitus kometa.

Ir kol srovė jų kūnų nepagavo,
Jos aria vandenį kaulėtom uodegom
Ir visiškai be baimės sklaido gama
Spindulius trapecinėm galvom.

Jos prakaituoja, rankiodamos maistą
Ir bilijonais berdamos ikrus.
Ir tegu bus visų dievų atleista
Joms šitas elgesys žiaurus,

Kai trokšdamos gyventi, jos praryja
Gyvybes, pasivertusias gėlėm.
Gelmėj ne tik maistu nelyja,
Nelyja liepžiedžiais ir net žvaigždėm.

Gelmė, neraizoma pasaulio žvilgsnių,
Nemoka kaip viršūnė šviest.
Gelmėj ne nuo karų pražilsią,
Nuo paprastų dienų būties.

MINIA

Kiek visatoje tokių minių,
Kiek dalių dalelių miniose.
Minios iš žvaigždžių ir iš ugnių,
Besišvaistančių šviesa.

Minios iš kalnų ir iš žolių,
Minios iš lašų ir smilčių.
Minios pagaliau iš apvalių
Atomų ir kviečio miltų.

Minios iš vaikų ir iš vargų.
Na, ir kiekviena kaip monolitas.
Liūdi minios po bendru vardu –
Po Galaktika, Kalnynu, Rifais.

Ir kažin ar kas jose ieškos
Kažkurios žvaigždės arba koralo.
Jau minioms prigijo dėsnių toks, –
Jos į vienetus nebesidalos.

Žuvys plaukioja būriu būriu,
Išsitęsusi per dešimt kilometrų.
Jos kaip miestas iš viršaus, –
Daug žiburių,
O nė vieno atskirai neįžiūrėtum.

O nė vieno atskirai nėra.
Ir nuo vieno niekas nesikeičia.
Mirga elipsoidinė sfera
Be karalių ir be karalaičių.

Žuvys net nesiskiria spalva,
Tamsoje jos visos lygios.
Tūkstančiams silkelių ta pati galva,
Serijinė, žinote, gamyba.

Jos net seka draugių judesiais,
Jos labiausiai bijo išsiskirti.
Lekia manevringais debesiais
Pro kasdienę pasalą ar mirtį.

Žuvys puola, nežinodamos prie ko –
Prie planktono ar prie savo laimės,
Prie vandenžolių žaliuos plaukuos
Įsivėlusio piratų laivo.

Žuvys stumdo uodegas galvom,
Galvas uodegom, – kuri pirmesnė.
Norite prasmės. Po blizgančiom spalvom
Gurgančiuos pilvuos surasit prasmę.

Savo viduje tokia rūsti
Ir kompaktiška kaip rūtų klomba
Lekianti minia yra skaisti
Ir nebesulaikoma kaip bomba.

SROVĖS

Mano tolimas giminaitis Simonas buvo visų galų meistras. Gyveno pagiry. Atėjo miškiniai. Liepė sulopyti batus. Sulopė. Kitą kartą jie atnešė pakinktus. Jis pasiuvo diržus automatams. Taip ir pražuvo Simonas.

Srovės pavojingos kaip bizūnai,
Kaip neiššifruojama gelmių dvasia.
Žuvys turi ilgą lankstų kūną,
Kad be skausmo plauktų srovėse.

Kad be skausmo lėktų, kur papuola,
Kad vanduo jas neštų per naktis
Pro skenduolio kaulus, dugno uolą,
Kol nuo greičio galvos nulakstys.

Žuvys turi ilgą lankstų kūną,
Žuvys – Žemės paprasti vaikai,
Bet ne dukterys, ne gražūs sūnūs.
Tik taškai, išmėtyti taškai.

Žemė juos pagimdo. Ir srovės paleidžia,
Nori išnešioti po visus kraštus.
Žuvys neišlaiko. Žuvys tyliai leipsta.
Žuvys išsitaško į žvejų karstus.

Na, o tos, kur lieka,
Lekia su lavonais
Vis be poilsio ir vis greta.
Nutrintais jų šonais, veidrodiniais šonais
Blyksi gedulinga planeta.

Dar vėliau srovė įsiremia į srovę.
Ir viena kaip durklas. Ir kita.
Kryžkelėj – kova. Į šitą kovą
Įkrenta žuvis kaip moneta.

Ir nedaug pakeisdamos, išnyksta
Tarp kovų ir smūgių amžinų
Lankščios žuvys. Tykšta tykšta
Rausvos kibirkštys nuo ašmenų.

PROTESTUOJANTIS BALSAS

Aš ne žuvis. Aš dirbu ne tik kojom, –
Ir rankom, ir randuota krūtine.
Aš juk galvoju, daug labai galvoju
Darbe, pietaudamas, kine.

Aš ne žuvis. Ir mano kraujas karštas,
Ir mano kraujas greitas kaip kulka.
Ir mano neapykanta kaip kardas –
Užaštrinta, tiesi, nuoga.

Aš daug ką suprantu. Aš smegeningas.
Ir kas po katastrofos lazdele žarstys
Tuos mano palaikus skaitlingus,
Ras krūvą smegenų. Aš ne žuvis.

Aš ne žuvis. Ir jokios jūrų srovės
Manęs pagaut nesugeba. Kertu!
Aš pats į amžiaus treką įsibroviau,
Ir man nuo to sukimosi gardu.

Aš ne žuvis. Aš va kalbu, galvoju,
Ir gaila man gėlių, kurios nuvys.
Ir aš galiu nuo mirtinų pavojų –
Gudrybėm išsisukt. Aš ne žuvis.

Aš ne žuvis. Man ne vis viena,
Kad kenčia kažin kas, kad pūva.
Ir kad šešėliai sulenda į sieną.
Nuo šūvio.

Jėzau, žuvj...

Aš ne žuvis!

GELMIŲ DAINELĖ

Iš gelmių druska ir perlai.
Iš gelmių.

Iš gelmių lava ir spalvos.
Iš gelmių.

Iš gelmių mintis ir jodas.
Iš gelmių.

Iš gelmių daina ir ugnys.
Iš gelmių.

Iš gelmių svaja ir kriauklės.
Iš gelmių.

Iš gelmių pajūrių saulė.
Iš gelmių.

APGAULĖ

Žmogus nusileido į gelmę miglotą, į gelmę belangę,
Jo baltas skafandras spindėjo kaip alavo dūdos,
Kurios prieš du tūkstančius metų su maršais nuskendo.
Ir grojo gelmėj, kol tų maršų neperkando rūdys.
Žmogus plevėsavo į vandenį, rankomis graibstė,
O kabeliai siūlė jam šlovę ir tropikų orą.
Gelmė jį kamavo ir suko, ir traukė kaip sraigtas,
Gelmė jį apšaudė šaltaisiais žuvų meteorais.

Tarytum sapne. Kaip ateivis bijojo spalvų ir gyvybių.
Tarytum sapne. Ir kaip kūdikis jų nebijojo.
Ši žaibuojanti, šokanti, nereali realybė
Panašėjo į pragaru atmieštą rojų.

O galbūt net į pragarą, rojum atskiestą,
Nes jo lizdėse suposi pasakų parkai.
Ir dumblais apnešti babiloniški miestai
Su bebalsiais šunim ir bebalsiais orkestrais po arkom.

Na, o žemėje buvo nušiuurę laukai ir žolynai,
Lijo rudenio lietūs, ir ažuolas geltlige sirgo,
Kai išsprūdo žmogus iš įsukusio jį vandenyno,
Lyg apgautas žiūrovas iš kiniško cirko.

TRYS ŽUVŲ MONOLOGAI

1. Herojinis monologas

O jeigu po gaisrų ar mūšių
Liks šešios pušys Nerijoj,
Liks vienas vilkas perkaręs.
Ir vienas vaikas –
Žmogaus sūnus Aušrinis...
Sušers jis vilkui urzgiančiam
Apdegusius marškinėlius,
O pats įšoks į šeštą pušį,
Iš jos į vandenį nušoks.

Nuplauks, nupūkš
Į tikrą salą,
Kuri šilta, kuri garuos,

Kuri dar vieną lopą žalią
Nešios ant savo nugaros.

Jisai norės miegot ir valgyt.
Miegot ir valgyti tiktai.

Numigs. Tada tik:
– Valgyt, valgyt! –
Maldaus akiračio piktai.

Akiratis tylės.
Sala tylės.
Ir tik buvęs poligonas
Savo skardomis žvangės.

Vaikas ras ten plieno lyną.
Plieno lyną? Tai puiku!
Meškerėle tu plienine,
Su nelaimės kabliuku!

Atsisės ant pliko kranto,
Saulei plieskiant iš rytų.
Ir labai norės gyventi.
Nenorės numirt badu.

Mielos žuvys, ką mes veiksime,
Ką galvosime tada,
Kai į šitą baltą vaiką
Lėks mirtis kaip torpeda?

Gal apstulbsime, sustingsim
Lyg kokiam šaldytuve.
Gal pabėgsime, ištirpsim
Tolių toly melsvame.

Gal raitysimės iš juoko
Tarp vandenžolių žalių,
Kad, girdi, kramtyti nuogą
Geležiuką nér kvailių.

O gal būsim baisiai rūsčios –
Ichtiozauriška banda.
Suriauosime: „Žmogiūkšti,
Štai ir tavo valanda“.

Ne. Mes būsime ne tokios.
Nesvarstysime ilgai.
Prie geležgalio prišoksime
Lyg prie žiburio drugiai.

Ir kuri užkibs pirmoji
Žiaunomis ar liežuviu,
Didvyrė bus ir herojė
Tarp žuvų.

Tai net paprasčiau bus žuviai
Už kalbas. O gal daugiau?
Kruvini maži liežuviai –
Mūsų meilė tau, žmogau.

2. M o n o l o g a s a p i e m e i l ė i r p a g a r b ą

...aš myliu moterį, o ne ląstelių sumą.

A. de Sent-Egziuperi

Turbūt yra kažkas didesnis už galaktiką,
Turbūt yra kažkas mažesnis už protoną.
Kiek dydžių, gyvių, kiek jų lakstymo
Šitam intervale, madona!

O mes neprašom tavo meilės.

Yra planetos linksmos ir pagoniškos.
Jų satelitai pririšti kaip šunys.
Žemelė mūsų. Gelmėj – rausva agonija.
Balta ledų rimitis – viršūnėj.

O mes neprašom tavo meilės.

Jei vieną kart spalvotai mūsų giminei
Po vandenį pasklisti buvo lemta,
Tai jau ne tam, kad žaistumei gyvybėmis,
Kaip negyvom skaitlinėm arba liambdom.

Bet mes neprašom tavo meilės.

Nes meilė – ne į vėjus barstomi
Sparnuoti žodžiai ir romansai.
Nes meilė tai, nuo ko pavargstama
Ir žūstama be reveransų.

Todėl neprašom tavo meilės.

Mylėk tu moterį ir motiną,
Mylėk tėvynę, darbą, taiką.
Ir neužmiršk – šiame perpetuum mobile
Kažką ir mes, tos žuvys, veikiame.

Bet tik neprašom tavo meilės.

Gyvena, kaunasi jauni Oneginai,
Nes vargšė meilė sveriamą karatais.
Tu mūsų nemylėk, bet ir neniekinki,
Jei sukame kartu tą patį ratą.

Tikrai neprašom tavo meilės.

Tegu tik būna gerbiamos ląstelės
Žuvų, žmogaus – arba kieno bebūtų.
Nuo jų alsavimo galaktikų spiralės
Siūbuoja kaip seni mamutai.

3. Monologas prieš rausvą spalvą

Kažin, žmogau, ar tu girdėjai,
Ką mes bent pusvalandį šaukėm.
O gal už mus garsiau girgždėjo
Voratinklio nudilęs plaukas.

O gal buvai tu užsiėmęs
Svarbiais pasaulio reikalais.
Svarstei antgamtišką dilemą,
Apsišarvavęs rūkalais.

Todėl netemdysime džiaugsmo
Visom spėlionėm ir gaudynėm.
Tai buvo mūsų pirmas šauksmas,
Tai buvo mūsų paskutinis.

Tegu jis tau ir nepatiko,
Tegu be tvarsčių ir be vaistų,
Tu jį turėjai pasitikti
Ir minutėlei įsileisti.

Neginčysim, linksmiau, kai šneka,
Kaip viskas miela ir gražu,
Ir kokios tavo tyros akys,
Ir koks blizgėjimas dažų.

Kokie smėlynai, marių saulė,
Koks Apolonas su lapu!
Nėra nei melo, nei apgaulės,
Nei apleistų senų kapų.

Aplink nailonai, porolonai.
Didinga, šilta ir smagu.
Mieste kaip molio pilna duonos,
Miške kaip lapų – pinigų.

Bet ką tada belieka veikti
Visiems, kas juda ir kvėpuoja:
Į ką jiems laužtuvus įsmeigti,
Kur rasti kokį nors pavojų?

Nejaugi tu tiktai giedosi,
Karste romantiką užkalęs,
Ir tik apatiškai spoksosi
Į savo protėvio medalį?

Atplėšk lentas, išleiski kovą.
Nesižegnok, jina! gyva.
Ir paieškok, – kur nors po lova
Dar guli ryžto vėliava.

Taifūnų bus. Jie drobę plėšys
Ir tavo raumenis tąsys.
O pasitenkinimas – priešas
Visiems, kam šventas judesys.

Bet tu aviečių veidu vaikštai,
Rūkai ir virpini rankas.
Neguosim. Pyktis – geras daiktas,
Iš jo išeidavo kai kas.

SVAJONĖS

Gilumų žuvys vandens paviršiuje plyšta.

Šimtmečių dumble jos mirko
Be glamonių ir be ryšio,
Bet, iškilusios į viršų,
Žuvys plyšo, žuvys plyšo.

Žuvys tamsoje svajėjo
(Jos ne tokios primityvios),
Kad pakils aukštyn – į rojų... –
Žuvys mėtosi negyvos.

Išsitaškė, išsinarstė
Ir nugarkauliai, ir mintys,
Lyg norėdamos šią erdvę
Susprogdinti, susprogdinti.

Jos iš ten tarytum vagys
Arba genijai pabėgo.
Išlakiojo tylios akys
Po galaktikas ir sniegą.

Jos mokėjo atsispirti,
Spaudžiant vandeniui ir kūnams.
O reikėjo rojų mirti,
Pagalvokit, nuo švelnumo.

Slėgis draskė plonas gyslas.
Atramos, deja, nebuvo.
Te per amžius būna gyvos
Utopistės – žuvys.

EPILOGAS

Vandenynas riaumoja kaip peršautas stumbras.
Žvaigždes ir žemynus įsiutintas stumdo.

Kaip kruvinos akys koralai, koralai,
Virš jų albatrosų choralai, choralai.

Kaip degančios žaizdos vulkanai, vulkanai,
Ištirpę nuo karščio volframai, volframai.

Ar spėjote, žuvys, išneršti, išneršti.
Tik garas, tik putos iš šnervių, iš šnervių.

Tik kritusių kūnai. Daina ir kriokimas.
Kometų kritimas. Pasaulių likimas.

Bet kalba, kad viskas – šviesa ir patosas –
Iš tokio chaoso, iš juodo chaoso.

Ratu pasileidžia ir žuvys, ir eros.
Į skudurus – miglos ir stratosferos!

...Nutyta trumpam vandenynas sūrus
Ir šildo prieš saulę spalvotus ikrus.

1966

Kasiopėja, gražuolė

Ne iš sodo ji.
Ne iš magnolijų salyno.
Nors kūnas jos – gogeniškos spalvos.
Ir ne iš ežero.
Ne iš pušyno,
šnopuojančio už upės ant kalvos.

Kiek jau regėjome
egzotiškų mergelių,
išnyrančių iš jūros gilumų,

išeinančių iš girių
prie geležinio kelio,
apstulbinančių miestą
natūralumu.

Kasiopėja šliaužia
iš šiukšlynų
kaip šliužas neregėtas
pro daržus
prarūgusius,
pro dvoką katilinių,
pro sandėlius, metalo garažus.

Kasiopėja šliaužia
iš šiukšlynų.
Jai už drabužių,
už juodų plaukų
dar graibsto nuolaužos,
erškėčiai, pinas
po kojom vielos,
govėdos vaikų.

Palieka brolius,
griūvančią gimtinę,
suknelių draiskaną palieka ant vielų.
Kasiopėja šliaužia į žvaigždynus
kol kas be muzikos,
be salvių ir gėlių.

Išnyra iš vienos odos, antros,
iš gleivių.
Išnyra iš trečios ir ketvirtos odos.
Jau ne žaltys.
Jau angelas.
Jau deivė!
Kas už minutės?
Štai rankomis pasiekė

Kas už valandos?
aukštą krantą,
sutvisko lyg šventam paveiksliuke.
Žiūrėkite, išbalę diletantai,
žiūrėkite, žinovai, komersantai,
žiūrėkite, pavargėliai ir frantai,
kokia jinai, kokio...

Akceleracija

Sustabdykit karuselę,
šitą kipšo pabaidytą
dievo žirgą,
sustabdykit mūsų žemę,
kurioje seniai nuleipo
subtilieji augalai.

O žavingoji mimoza,
kaip jūs pakeliat narkozę?

Vis greičiau karios lekia,
mirga šviesuliai ir oras,
kuriame kažkas dar stūkso
neišjudintas iš vietos,
užsispyręs ir tamsus.

Sraige, ubago karvute,
ką vejiesi, gal mamutę?

Girdime tik skardų garsą,
skiriame tik ryškią spalvą,
regime tik stambų daiktą
srauto nešamų skeveldrų
ir skivyčių debesų.

Prakilnus lapeli figos,
kam pabėgai iš tarnybos?

Vis greičiau karios lekia,
daužosi viena į kitą,
kas iškrinta, tas ir krinta
vis žemyn į juodą gelmę,
kol pradingsta be žinios.

Subtilioji balandėle,
tamsta pametėte gėlę.

Greitis dvasių surakina,
tik instinktų gaivalingų
dar sutrupinti nemoka.
Greitai miegam, greitai bręstam,
greitai gimdome kitus.

Vis greičiau karios lekia.
Sustabdykit mūsų žemę.
O žavingoji mimoza,
sraige, ubago karvute,
prakilnus lapeli figos,

subtilioji balandėle,
sustabdykit,
neiškritę,
karuselę.

1974

Gyvybės sėkla lekia dangumi

Gyvybės sėkla lekia dangumi
viršum valstybių ir tautų skeveldrų,
virš knibždėlynų, gaivalingų deltų,
virš akmenų, aplietų ugnimi,
ir leduose įšalusių fregatų.

Gyvybės sėkla lekia dangumi,
kol vėjas ją į gašlią žemę varo,
kuri po paskutinio karo
kardų paženklinta, bet pilna krūtimi
maitina nugalėjusius ir nugalėtus.

Gyvybės sėkla lekia dangumi.
Po ja sustoję žvalgosi berberai,
kariai ir pranašai, o miestų merai,
kažkam šypsodamies ir plodami,
pajunta keistą graužatį ir baimę.

Gyvybės sėkla lekia dangumi,
skirta visiems, kas prašo atsiklaupęs
jos apraiškos ir kas visai nelaukia
tos atneštos kartu su lietumi
padangėjį valkataujančios aguonos.

Gyvybės sėkla lekia dangumi
ir kaitina stebėtojų vaizduotę,
jog vargšai, paskui ją bebėgdami,
netyčia ima rankomis plasnoti.

1973

* * *

Žiūriu į grožį su ironija –
graži gamta, graži šeima,
neblogos kojos, gražios kojinės,
žavi Liuciferio žmona.

Gražiai mes kalbame, gražiai paguodžiame,
gražiai dainuojame gražias dainas,
gražiai išdžiaustome varžovų nuodėmes,
gražiai uždangstome savas dėmes.

Graži mūs šiandiena, graži mūs rytdiena,
graži saulėkaita, gražus lietus,
gražiai mes kylame, gražiai mes ritamės,
gražiai apstumdome vieni kitus.

Gražiai mes juokiamės, gražiai mes verkiame,
gražiai mus traiško garvežiai.
Ir kai gražiai akis užmerkiame,
tai mus palaidoja gražiai.

1969

Žemaitija. Vėlinės

Dar niekada taip nejutau tavęs,
kaip šitą vakarą, kai sningant degė žvakės
ir kiaurai pro išretintas girias
mirgėjo Beržoras, Barstyčiai, Šatės.

Gyvieji prisišliejo prie daiktų,
prie akmenų, prie tų retų giraičių,
kurios jau nebepaslepia šimtų
į liepsną atsiliepančių žemaičių.

Dar ne visi nusinešė vardus,
bet jau visi apleido savo darbus.
Palikę margus, sugulė kartu,
ir juos visus sujungė vienas vardas.

Jie – žemė. Jie – Žemaitija. Gelmių šviesa
prasikala pro vandeningą sniegą.
Kaip gaudžia, tėviške, kaip gaudžia kalvose.
Kaip gieda, tėviške, kaip gieda.

1970

Algimantas Mikuta, *Žalios vyšnios*, Vilnius: Vaga, 1981, p. 11, 13, 54, 86, 121–143, 153–154, 155–156, 169–170, 186, 232.

TIK ŽAIDŽIA.

Už sienos kvatoja, gyvenimas bėga,
pralenkdamas tirpstantį geismą ir sniegą,
pralenkdamas viltį nuo žemės pakilti,
ant sutrypto žiedo užberdamas smiltį.

Gyvenimas bėga, kokia banalybė,
sustoja mintis, nesustoja gyvybė,
ji jungiasi, skaidosi, pumpurą skleidžia,
atrodo, kad žaidžia prieš saulę, tik žaidžia.

Tokia ta apgaulė graži, kad pamiršta
šėliojantis gaivalas grasantį pirštą,
sužeidžia kitus ir patsai susižeidžia,
užmiršta, kad žaidžia prieš saulę, tik žaidžia.

* * *

Kai apie laimę kalba įmantriai,
kai ją vis žvangina, kaip bokalus per puotą,
ir nuo patyčių saugoja budriai,
tada jinai tikra, neišgalvota.

Kai apie skausmą kalba įmantriai,
kai jį apkarsto iščiustytais žodžiais
ir kaišioja praeiviams įkyriai,
tai dar ne skausmas – elgetų metodas.

Iš laimės lengva blykstelti fraze.
Iš skausmo žmonės rėkia kaip galvijai,
iš jų nekyšo puošnūs kalavijai,
tik plyšta kapiliarai akyse.

Iš skausmo keikiasi ir išprotėja,
nė vieno himno skausmui nesudėję.

* * *

Žvėriukas žaidžia progumėlėj miško,
lig šiol nematęs priešo nei žmogaus.
Žiūrėkit, vaiko baltą peteliškę,
be tikslo vaiko. Aišku, nepagaus.

Be pykčio lenkia medį, gremžia tošį,
per galvą verčias, tąso mažesnius.
Kam šitaip miklinos, kam ruošias?
Nežino mažas kraugerio sūnus.

Į viršų lekia kuokštai, dulkia smėlis,
tankynėj slepiasi nuvarginti draugai.
Žvėriukas žaidžia miško progumėlėj.
Smagu ir miela. Bet nebeilgai.

Algimanatas Mikuta, *Apuoko valanda*, Vilnius: Vaga, 1984, p. 17, 50, 63.

Mandagus žmogelis

Mažas prijaukintas mandagus žmogelis
geria baltą kavą, virpa kaip vėlė,
dėvi pižamėlę su melsvais dryželiais –
nuolankiausia Viešpaties pelė.

Mandagus žmogelis musės neįžeidžia,
sveikina jaunimą tarsena gražia,
miega savo lovoj, kai žmona įleidžia,
o kai neįleidžia, miega garaže.

Mandagus žmogelis nepeikia tėvynės,
kaltina už viską kapitalistus,
prie visų gėrybių stovi paskutinis
ir eilutėj skaito klasikų raštus.

Niekam neužkliūva, niekur neįkliūva,
permainas užuodžia už visus greičiau.
Pasakyk, žmogeli, kaip ten vakar buvo?
Nieko negirdėjau, nieko nemačiau.

Gal jam ir pabodo gerti baltą kavą,
gal jis nebetrokšta būti mandagus,
bet kad ligi grabo taip užprogramavo
mažąjį žmogelį didelis žmogus.

* * *

Jie pasiduoda, matot, pasiduoda,
pradžioj – po vieną, o paskui būriais.
Tik popilkėje, netgi nepajuodę,
akis nudelbę stovi patvoriais.

Pritrūkę žodžių spjaudyt į Mamoną,
pritrūktų seilių spjaudyt į lubas,
jie jums pašlovins baltą ir geltoną,
bet kokį dievą, barstantį kruopas.

Algimantas Mikuta, *Juodas pėstininkas*, Kaunas: Nemunas, 1998, p. 88–89, 118.

Šeško šokis

aukštyn ligi lango viršaus,
paskui kūliais kūliais be garso minkštai,
šokis ne šokis, nenustygstanti vartalionė,
baimė, įniršis, gyvastingas nenoras
paklusti nelaisvei, geismas pabėgt
ir įlįst į žabus sausį vasarį,
ryžtingai grįžtant saulei,
vėpūtinių ir laužų fone,
ratais ratais tarp slidžiųjų stiklų
miestelio gale, velėnijų prieigoje,
kailialupio troboj per didžiuosius šalčius,
kai grioviai ir kanalai užsitraukę ledu,
o smagi karuselė krykščia čia pat
už tvartelio tarp eglių, kur pilna čiuožėjų;
kitų trobų languose ant vatos sudėlioti
rausvi kaspiniai, oranžinės gėlės,
o šičia štai šeškas, kartais net du –
rudašoniai juodom nugarom
spindintys ir elastingi,
greiti it cirko arenoj,
nakties vidury jie šoka kaip šokę,
vos bematomi krosnies šviesoj,
įsiutę net šnypščia,
nukąstų pirštus, jei ne stiklas;
kol šalčiai, mes čiuožiam ir čiuožiam,
o miestelio žiema vis storn ir storn,
kailialupio gonkose išstisos voros
į kaulą sustingusių kiaunių ir lapių,
tik šeškas vis gyvas ir gyvas,
tikriausiai jau kitas, gerokai šviesesnis
ir neatšipęs nagų, vartosi,
gremžia medieną ir stiklą,
ir lieka lange per Didžiąsias palydas,
kai sustingę į ledą kailiukai
staiga pasipurtę iš mirusių kelias
ir stojas ant kojų, ir maišosi su žmonėmis,
su didžiaisiais gyvūnais,
visi muzikuodami traukia linksmai
snieguotais laukais į bažnyčios kalnelį –
visados tik iš čia,
iš pačios nuošaliausios sodybos,
tik tiesiai tik tiesiai be kelio
per tvoras užpustytas, per daktaro sodą
brenda ožiai ir čigonai, žydai ir meškos,
spiegia bandonijos, triūbos, gitaros –
šokantį šešką vieną palikę lange.